

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Крикун Валентини Сергіївни
на тему «Теоретико-методичні підходи до удосконалення
регіональної стратегії розвитку»,
подану до здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 Економіка

Актуальність теми дисертаційної роботи. Питання територіальної диференціації, просторової збалансованості, адаптивності, сталості й комплексності розвитку особливо актуально постають перед вітчизняними регіонами в контексті сучасних викликів, пов'язаних із глобалізаційними процесами й посиленням конкуренції у світовій економіці, з одного боку, та внутрішніми соціально-економічними й політичними проблемами України, з іншого. Відтак, завдання розробки/удосконалення ефективних регіональних стратегій розвитку, що враховують специфічні особливості, унікальну структуру потенціалу, кризові сценарії (пов'язані з війною з РФ) та ґрунтується на поєднанні сучасних теоретичних концепцій і науково обґрунтованих методичних підходів є актуальним як з практичної, так і з теоретичної точок зору.

Таким чином, дисертаційне дослідження, присвячене теоретико-методичним підходам до удосконалення регіональної стратегії розвитку є актуальним.

Відповідність роботи науковим програмам та тематиці наукових досліджень. Дисертація виконана відповідно до тематики наукових досліджень кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка МОН України, зокрема, теми «Інноваційні стратегії управління бізнес-процесами суб'єктів підприємництва» (д/р № 0121U109191, 2021-2025 рр.), де представлено пропозиції щодо розширення класифікації видів регіональних стратегій розвитку й виокремлення стратегій за такими ознаками, як: «За типом інновацій» та «За видами фінансування».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність та новизна.

Актуальність теми, мета й завдання дисертаційної роботи, основні результати дослідження достатньо обґрунтовані. Дисертація логічно побудована та структурована. Наукові положення, висновки й рекомендації, викладені в роботі, є достовірними.

Методологічною базою дослідження послуговували фундаментальні положення сучасної теорії економіки, а також загальнонаукові методи наукового пізнання, зокрема: ретроспективний, економічний, статистичний, порівняльний, структурний, компаративно-декомпозиційний аналізи та методи логічних абстракцій, типологізації, структуризації, формалізації, економіко-математичного моделювання.

Обґрунтованість сформульованих автором висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформаційної бази, у тому числі законодавчої бази України, стратегій і стратегічних планів регіонального розвитку вітчизняних областей, статистичних матеріалів Державної служби статистики України, інформації з відкритих наукових джерел та зібраної автором особисто.

Правомірність авторських висновків і рекомендацій підтверджується апробацією результатів шляхом їх оприлюднення в наукових виданнях, на науково-практичних конференціях та впровадження у практичній діяльність.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в такому:

1. Вперше запропонований методичний підхід до оптимізації складу і структури бюджету регіональної стратегії розвитку, в основі якого – принцип «Парето-оптимальності», що дозволяє підтримувати в регіоні смарт-, інноваційну та комунікаційну діяльності на належному рівні, що в цілому забезпечує збалансований стійкий регіональний розвиток (п. 2.2 стор. 110-115 дисертації).

2. Удосконалений організаційно-економічний механізм удосконалення регіональної стратегії розвитку в частині доповнення його додатковим

структурним блоком «Комунікаційна діяльність», що уможливлює стимулювання змін і активізацію комунікацій у галузі бізнесу, науки та інновацій та залучення стейкхолдерів до процесів стратегічних перетворень, що в цілому сприяє вдосконаленню регіональних і національних економічних систем стратегічного управління розвитком (п. 3.3 стор. 144-155 дисертації).

3. Удосконалений теоретико-методичний підхід до удосконалення регіональної стратегії розвитку, в частині доповнення його методом форсайту, уточнення процесів цілепокладання (щодо узгодження цілей рівнів «держава – регіон – територіальна громада – соціально-економічний суб'єкт – громадськість») та оптимізацією витрат на комунікаційну, інноваційну і смарт-діяльності у структурі бюджету, що забезпечує гармонійний розвиток регіону (п. 2.3 стор. 123-125 дисертації).

4. Удосконалена класифікація видів регіональних стратегій розвитку в частині розширення її новими ознаками «За типом інновацій» і «За видами фінансування» та визначення відповідних стратегій, що необхідно для формалізації процесів стратегування на рівні регіону (п. 2.1 стор. 101-103 дисертації).

5. Уточнена модель узгодження стратегічних ініціатив розвитку регіону в частині розширення й доповнення її омніканальною системою комунікацій та процедурами узгодженням пропозицій від усіх цільових груп стейкхолдерів, що надає можливість урахувати всі стратегічні ініціативи, обґрунтовано визначити «точки росту» регіону та відповідальності стейкхолдерів на основі ефективної взаємодії та скоординованої співпраці (п. 3.1 стор. 131-134 дисертації).

6. Уточнене визначення «регіональної стратегії розвитку» як програми дій, яка забезпечує стійкий соціо-еколого-економічний розвиток регіону на основі розширеного відтворення регіонального потенціалу та підтримки інноваційних, інвестиційних, техніко-технологічних, культурних та інших ініціатив, що дозволяє доповнювати регіональні стратегії розвитку новими розділами, забезпечувати позитивну динаміку та розширювати стратегічні горизонти розвитку регіону (п. 1.2 стор. 51-54 дисертації).

Дисертаційна робота Крикун Валентини Сергіївни, крім наукового, має й практичне значення. До результатів, які мають найбільше практичне значення, слід віднести: методичний підхід до оптимізації складу та структури бюджету регіональної стратегії розвитку; теоретико-методичний підхід до удосконалення регіональної стратегії розвитку; організаційно-економічний механізм удосконалення регіональної стратегії розвитку та модель узгодження стратегічних ініціатив розвитку регіону.

Практичне значення результатів дисертаційної роботи підтверджується довідками про впровадження.

Аналіз публікацій автора за темою дисертації. Основні результати дослідження опубліковані у 12 наукових працях, зокрема, у 4 статтях у наукових фахових виданнях України (категорія Б) та 8 тезах у збірниках тез доповідей науково-практичних конференцій.

Публікації Крикун В. С. повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи. Кількість публікацій, відповідно до чинних вимог, є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дотримання норм академічної доброчесності. Аналіз матеріалів дисертації та наукових публікацій Крикун Валентини Сергіївни, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційного дослідження, не дає підстав для допущення порушень академічної доброчесності. Дисертація містить відповідні посилання на джерела інформації, відповідає нормам законодавства про авторське та суміжні права, відображає прагнення автора надати достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, використанні методики та інформаційні ресурси.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Визнаючи високий рівень обґрунтованості теоретичних і методичних положень виконаного дослідження, відзначимо окремі недоліки й дискусійні положення, зокрема:

1. У першому розділі дисертаційної роботи у п. 1.4 проведено

докладний порівняльний аналіз стратегічних цілей стратегій розвитку регіонів України до 2027 року, у якому відзначено «Цілі щодо спеціалізованих напрямів розвитку» (табл. 1.3). На наш погляд, це надзвичайно важливий розділ і йому необхідно було б приділити більше уваги: наприклад, проаналізувати такі цілі відповідно до типологізації регіонів тощо.

2. У другому розділі дисертаційної роботи в п. 2.1 «Вдосконалення класифікації регіональних стратегій розвитку» представлено пропозиції щодо розширення переліку класифікаційних ознак стратегій, що потребує додаткових обґрунтувань, адже зазначені види стратегій можуть бути виокремлені в межах існуючих ознак.

3. У п. 2.2 дисертаційної роботи «Удосконалення складу і структури бюджету регіональної стратегії розвитку» представлені авторські пропозиції формування бюджетів для різних сценаріїв Стратегії регіонального розвитку. Вважаємо, що потребують додаткових обґрунтувань положення щодо виокремлюваних коштів на смартизацію, інновації та комунікації для очікуваного й песимістичного сценаріїв.

4. У п. 2.3 дисертаційної роботи на рис. 2.5 представлено схему «Теоретико-методичний підхід до удосконалення регіональної стратегії розвитку». Зі схеми не зрозуміла послідовність управлінських дій, тому потребує пояснення їх першочерговість і послідовність на кожному із зазначених етапів.

5. У п. 3.3 дисертаційної роботи на рис. 3.6 представлено схему «Організаційно-економічний механізм удосконалення регіональної стратегії розвитку», де зазначений тільки «Мотиваційний суб-механізм». На наш погляд, логічно було б зобразити й «Економічний суб-механізм» та «Організаційний суб-механізм».

Але, зазначені зауваження не знижують загального позитивного враження від роботи, не впливають на загальну оцінку результатів наукового дослідження Крикун В. С. і можуть бути предметом наукової дискусії під час захисту дисертації.

Загальна оцінка дисертації, її відповідності існуючим вимогам та висновки. Дисертаційна робота Крикун Валентини Сергіївни на тему «Теоретико-методичні підходи до удосконалення регіональної стратегії розвитку» є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке присвячене вирішенню актуального наукового завдання, відповідає чинним вимогам і має вагоме теоретичне і практичне значення.

Дисертація за змістом і науковими результатами відповідає спеціальності 051 Економіка, містить раніше не захищені наукові положення.

Дисертаційна робота є логічно побудованою, завершеною науковою працею, у якій вирішено важливе наукове завдання розроблення й наукового обґрунтування теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення регіональної стратегії розвитку.

Таким чином, дисертаційна робота Крикун Валентини Сергіївни на тему «Теоретико-методичні підходи до удосконалення регіональної стратегії розвитку» за своєю актуальністю, науковим, теоретичним і методичним рівнями, новизною і практичним значенням відповідає вимогам пунктів пп. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 зі змінами та основними положеннями «Вимог до оформлення дисертації» (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка.

Офіційний опонент
доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри економіки
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
Міністерства освіти і науки України

Ольга МАСЛАК

ПІДПИС Маслак
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар С.М. Черченко
10.12.2025